

ÎNFIINȚAREA BĂNCILOR POPULARE RURALE ÎN COMUNA PUCHENI—DÎMBOVIȚA

ION CIUREA, CICERONE MAREȘ

Ideea înființării unei Case Rurale în Țara Românească a apărut încă din 1845 și aparține lui Costache Bălcescu, fratele marelui revoluționar de la 1848, Nicolae Bălcescu ; în proiect se prevedea ca depunerile să nu fie mai mari de 5000 lei, iar depunătorii să beneficieze de o dobândă de 8%. Se urmărea înființarea unor bănci agricole în comunele și satele din Principatele Române, în scopul ridicării materiale a burgheziei în formare și a maselor țărănești.

Aceeași idee o întâlnim și la democratul revoluționar Ion Ionescu de la Brad care propune înființarea unor bănci sătești ; de altfel A. D. Xenopol, în 1870, se pronunță în favoarea unei industrii autohtone, precizînd că „nu există decît un singur mijloc care trebuie numai-decît îmbrățișat dacă nu vrem să pierim, anume acela de a introduce în țara noastră acele ramuri de industrie care țin de agricultură, adică să ființeze pretutindenea și cu cea mai mare deplinătate industriile agricole cu puțință”¹.

Prin constituirea Casei Rurale se preconiza acordarea de ajutoare materiale pentru țărănime, în vederea cumpărării de bunuri agricole ; după răscoala din 1888 se aplică de către guvern legea pentru vînzarea către țărani a 546 593 hectare din moșiile statului², pentru temperarea luptei țărănimii.

Băncile populare, ce se constituie după 1891, sprijină burghezia sătească prin credite cu dobînzii mici, printr-o serie de înlesniri cu caracter economic, procurîndu-le prin împrumuturi sau „scontare de polițe capitalurile necesare pentru gospodăria, meseria sau comerțul lor și de a fructifica economiile lor”³.

Pînă la 1904 n-a existat un credit de organizare în comunele rurale, împrumuturile făcîndu-se între săteni pentru sume mici, cu sau fără dobîndă. De obicei aceste credite erau acordate de cîrciumari, măcelari și mici meseriași rurali, în obiecte sau bani. După 1904, cînd Spiru Haret a inițiat „băncile populare” s-au înființat și în comunele din județul Dîmbovița și Muscel asemenea instituții : exemplificăm în acest sens existența băncilor „Trîmbița viitorului” — Morteni, cu un capital inițial

¹ V. C. Butureanu, A. D. Xenopol, *Industria berei și impozitul*, Buc., 1895, p. 10.

² *Istoria României în date*, Ed. enciclopedică, Buc., 1971, p. 256.

³ *Statutele băncii populare „Salvarea Puchenilor”*, Tipografia Gheorghe N. Vlădescu, Cîmpulung, 1912, p. 1.

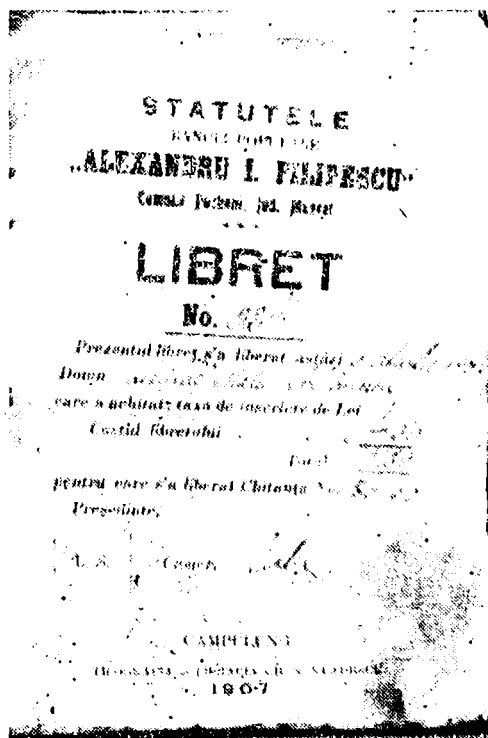

Fig. 1. Statutul băncii populare „Al. I. Filipescu“, comuna Pucheni, jud. Dimbovița, 1907.

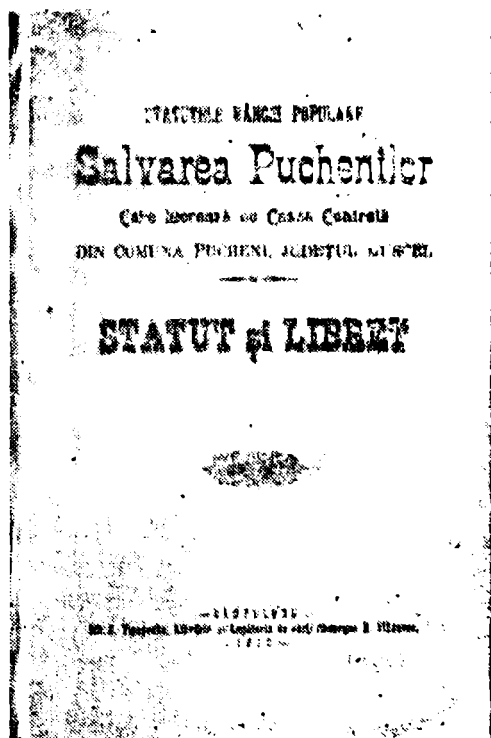

Fig. 2. Statutul băncii populare „Salvarea Puchenilor“, comuna Pucheni, jud. Dimbovița, 1912.

subscris de 4050 lei, „Izbînda“ — comuna Micloșani, plasa Dimbovița, „Legiunea Gemenei“ — comuna Gemenea, cu un capital de 20 000 lei⁴, și băncile populare „Alexandru I. Filipescu“, înființată în 1905, luna februarie și „Salvarea Puchenilor“ înființată în iulie 1912.

Din statutul de funcționare a primei bănci, existentă la data de 27 februarie 1905, autentificat prin procesul verbal nr. 100 din 2 aprilie 1905 de către Judecătoria Ocolului Cîmpulung, conform articolului 5 din legea băncilor reiese scopul „de a înlesni creditul pentru membrii ei“⁵. În capitolul I privind înființarea și scopul băncii populare se precizează că „durata de funcționare este nelimitată“⁶; membrii acesteia sînt numai locuitorii majori, fără deosebire de sex, din comuna de reședință și din comuna vecină Micloșani⁷; după prevederile statutare ale celeilalte bănci — Salvarea Puchenilor — în afară de localnici participă și locuitorii comunei Runcu, județul Muscel⁸.

Nu se admitea ca un membru al societății să mai facă parte „din vr'o altă bancă populară sătască“⁹; iar cei care părăseau banca erau

⁴ Almanahul „Dimboviței“, Editura Minerva, Buc., 1912, p. 155.

⁵ Statutele băncii populare „Alexandru I. Filipescu“, comuna Pucheni, județul Muscel, Tipografia Gh. N. Vlădescu, Cîmpulung, 1907, p. 1.

⁶ Ibidem, p. 2.

⁷ Ibidem.

⁸ Statutele băncii populare „Salvarea Puchenilor“, p. 1.

⁹ Ibidem, p. 2.

răspunzători încă doi ani de toate obligațiile contractate, conform articolului 232 din codul comercial.

Pentru a funcționa o asemenea societate, numărul celor înscrși trebuia să fie de cel puțin 20. Dacă banca Alexandru I. Filipescu la ființare prezenta un capital social subscris de 4600 lei, banca „Salvarea Puchenilor” avea un capital de 11 880 lei. Semnalăm linia evolutivă a organizațiilor bancare, nu numai în suma capitalului depus ci și în numărul societărilor, de la 23 la 59, la constituire.

Un aspect ce reține atenția, cu semnificații etice-morale este modul de a se analiza primirea sau excluderea membrilor, în adunarea generală, hotărîrea pronunțînd-o definitiv consiliul de administrație; se aveau în vedere neplata datoriilor și a cotizațiilor, condamnările pentru crime și delict, nesupunerea la hotărîrile adunărilor generale, acționarea contra intereselor băncii populare. În momentul primirii, orice individ avea obligația de a depune drept capital social, cel puțin 20 de lei, fără a depăși 5000 lei¹⁰. Donațiile, deși constituiau capital social, nu pot fi împărțite între membrii băncii, decît numai cu asentimentul donatorului. Buna funcționare și existența ca atare a băncii e determinată mai ales de modul cum cei înscrși se achită de obligațiile statutare; în cazul în care banca nu reușea să achite anual obligațiile contractate membrii erau „constrînși” să „verse toată partea socială subscrisă”¹¹.

În același timp depunătorii beneficiau de dobîndă între 2 și 6%, plătită de preferință la sfîrșitul anului social sau în momentul restituirii capitalului depus.

Important de subliniat e faptul că împrumuturile acordate de către consiliul de administrație al băncii vizau cu deosebire acțiuni de esență productivă: cultura pămîntului, cumpărare de vite, semințe, instrumente agricole, industria și comerțul agricol; de ele beneficiau atît membrii societari cît și membrii nesocietari, locuitori ai comunelor Pucheni (reședința băncilor), Micloșani și Runcu, după cum reiese din precizarea articolului 46 al statutului: „Locuitorii comunelor în care operează banca”¹².

Băncile „Alexandru I. Filipescu” și „Salvarea Puchenilor” dispuneau de un fond de rezervă pentru situații neprevăzute, ce constituia proprietatea exclusivă a societății, „membrii neavînd înainte de dizolvare nici un drept asupra lui și neputînd pretinde nici o parte dintr’însul, cînd se retrag din societate înainte de dizolvare”¹³: El nu se întrebuintează în operațiile băncii, fiind depus în efecte de stat la Casa de Depuneri și Consemnațiuni sau la Banca Națională a României.

Toate operațiile bancare erau efectuate de către administrația băncii, avînd ca organe de conducere adunarea generală, consiliul de administrație, comisia cenzorilor și contabilul care trebuiau să fie „români majori”¹⁴.

De obicei adunarea generală se întrunea o dată pe an în ședință ordinară, „prima duminică după 15 februarie, în localul băncii, în lo-

¹⁰ Statutele băncii populare „Alexandru I. Filipescu”, p. 5.

¹¹ Ibidem, p. 7.

¹² Statutele băncii populare „Salvarea Puchenilor”, p. 8.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem, p. 9.

calul primăriei, în localul școalei și la ușa bisericii”¹⁵, sau în ședințe extraordinare când era cazul, convocată de către consiliul de administrație, comisia de cenzori sau majoritatea depunătorilor. Hotărârile în adunarea generală se luau prin vot deschis (ridicare de mâini), cu excepția când 15 membri cereau vot secret (ce se realiza cu bile sau buletine scrise) și se aplicau practic de către consiliul de administrație compus din cel mult 6 membri, dintre care se alegea președintele, vicepreședintele și secretarul ; consiliul se reînnoiește cu 1/3 în fiecare an. Prin tre îndatoririle consiliului de administrație enumerăm : aprobarea împrumuturilor, acordarea acestora, ratificarea lor, primirea de noi membri, excluderea lor, alcătuirea bilanțului asupra gestiunii anuale, inspectarea și verificarea contabilității o dată pe lună¹⁶.

Vizînd întreaga organizare a băncii, toate tranzacțiile secrete sau nu, pentru o mai mare încredere nu se admit membri în consiliul de administrație rude pînă la al treilea grad.

Supravegherea administrației băncii, verificarea bilanțului, a situației financiare se realiza de către comisia de cenzori (3 persoane) iar încasările și plățile, păstrarea numerarului, a valorilor erau încredințate contabilului și casierului.

Conducerile băncilor populare amintite erau asigurate de : Toma Giuglan, președinte de onoare ; Gheorghe Nedelcu, președinte activ ; Gheorghe Greculescu, vicepreședinte ; Iancu Giuglan, casier-contabil ; Iosif R. Popescu, secretar pentru prima bancă¹⁷ și Nicolae N. Nedelcu, președinte ; Mareș Chițu, vicepreședinte ; Andrei Mareș, casier ; Cicerone I. Nedelceanu, secretar-contabil pentru a doua bancă¹⁸.

Cele două bănci populare înființate în localitatea Puchenii redau încă o imagine a situației economice și sociale a localităților rurale la începutul secolului al XX-lea ; dacă, în intenția inițiatorilor, acestea doreau să găsească niște căi, mijloace de îmbunătățire a stării locuitorilor, ele au reușit în mică măsură ; de fapt nici capitalul nu permitea acest lucru. Mulți dintre debitori nu mai reușesc să-și achite sumele, fiind obligați uneori să găsească soluția prin muncă la membrii consiliului de administrație care depuneau banii apoi pe numele celui în cauză¹⁹.

Situația economică generală a țării implică desființarea lor : în 1931 guvernul Iorga-Argetoianu, prin legea conversiunii datoriilor agricole, anulează datoriile debitorilor către băncile populare ; banca „Alexandru I. Filipescu” își încheie activitatea, iar banca „Salvarea Puchenilor” continuă să existe pînă în preajma celui de-al doilea război mondial.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*, pp. 10—11.

¹⁷ *Statutele băncii populare „Alexandru I. Filipescu”, p. 19.*

¹⁸ *Statutele băncii populare „Salvarea Puchenilor”, p. 6.*

¹⁹ Informator Davidoiu Stelian, 71 de ani, comuna Puchenii, județul Dîmbovița.